

Båtsfjord
kommune

Berlevåg
kommune

Lebesby
kommune

Hammerfest
kommune

Skjervøy
kommune

Vestvågøy
kommune

Til

Nærings- og fiskeridepartementet
v/Fiskeri- og sjømatminister Odd Emil Ingebrigtsen

8. september 2021

Høringsuttalelse – oppfølging av Stortingets behandling av kvotemeldingen – en mer fleksibel pliktordning – endring av forskrift av 12. september 2003 om leveringsplikt for fartøy med torsketrållatelse

Først vil vi takke Nærings- og fiskeridepartementet v/statsråd Ingebrigtsen for at departementet har tatt innspillet av 8. februar 2021 om endringer i Leveringspliktforskriften på alvor, og har valgt å belyse noen av disse som en del av den iverksatte høringen.

Vi vil innledningsvis påpeke at vi ikke finner at det utsendte høringsforslaget presenterer forslag til løsninger som i tilstrekkelig grad vil bidra til at man oppnår den nødvendige måloppnåelsen i forhold til formålsparagrafen i Leveringspliktforskriften. Sammenslutningen av pliktkommuner kom med konkrete forslag til regelendringer og endringer i praksis, slik at fangstene fra trålere undergitt pliktssystemet i større grad skal bidra til helårig aktivitet i de lokalsamfunn som skal tilgodesees med leveranser. Aktivitet i kystsamfunnene har vært og er det sentrale formål bak dette regelverket, og dette hensynet utgjør også grunnlaget for at eierne av trålerne er gitt dispensasjon fra det alminnelige kravet om majoritetseierskap til aktive fiskere.

Vi gjentar gjerne - Leveringspliktige trålere må bidra til helårig aktivitet!

Det er også gjennomgående i høringsnotatet at de foreslåtte endringene mangler de nødvendige konsekvensvurderinger og tilhørende samfunnsøkonomiske analyser knyttet opp til eventuell måloppnåelse av formålsparagrafene i Leveringspliktforskriften og Havressursloven.

Til sist vil vi påpeke at de forslag som Nærings- og fiskeridepartementet har sendt ut på høring bør tas inn som en del av det arbeidet som nå finner sted i «Bearbeidelsesutvalget», som skal ferdigstille sitt arbeid i november 2021. Vi forutsetter at utvalgets arbeid og denne høringen sees i sammenheng, og at det ikke besluttes eller innføres endringer i Leveringspliktforskriften før Nærings- og fiskeridepartementet sitter på et helhetlig og godt beslutningsgrunnlag, der alle nødvendige konsekvensvurderinger og samfunnsøkonomiske analyser er på plass.

Våre pliktkommuner har følgende uttalelser på de ulike punktene i høringsnotatet:

Tilbudsplicht og spesialisering

I endringsforslaget av 8. februar 2021 sa sammenslutningen av pliktkommuner følgende:

*«Bearbeidingsplikten omtalt i forskriftens §3 gjøres mer fleksibel gjennom to endringer. For det første slik at fiskeindustriaktørene har **muligheten til «å utveksle» deler av fangsten mellom bedrifter.** For det andre at **rapporteringene på bearbeidingsplikten endres til å finne sted basert på landet fangstvolum innenfor et avgrenset tidsrom på 1 måned** (slik det er åpnet for i Kvotemeldingen), i stedet for den enkelte fangst som i dag. Uansett om fangsten kjøpes i henhold til den primære leveringsplikten i første ledd eller den sekundære leveringsplikten i tredje ledd, skal de tilgodesette fiskeindustribedriftene alltid foreta bearbeiding av 75 % av torskefangstene omfattet av leveringsplikten før videresalg.»*

I høringsdokumentet foreslår Nærings- og fiskeridepartementet en endring i forskriftens § 3 til *«Anlegg pålagt aktivitetsplikt kan utveksle fangst kjøpt under tilbudsplichten til andre anlegg med aktivitetsplikt uten forutgående bearbeiding. Kravet til bearbeiding av torskefangstene omfattet av leveringsplikten må da oppfylles av anlegget som overtar fangsten.»*

På dette punktet er våre pliktkommuner enige i at anlegg underlagt aktivitetsplikt skal kunne utveksle fangst under tilbudsplichten til andre anlegg med aktivitetsplikt uten foregående bearbeiding, og at fangsten kjøpt under tilbudsplichten ikke må legges ut på auksjon når fisk overføres fra et anlegg til et annet. Våre pliktkommuner vil imidlertid påpeke at det er en forutsetning at en slik utveksling av fangst kjøpt under tilbudsplicht ikke må medføre at det blir en «skjevfordeling» mellom de ulike anleggene med aktivitetsplikt, men at det blir en «reell utveksling» av volum mellom partene som deltar i en slik ordning når man ser avregningsperioden under ett. Dette for å sikre at det landede volumet som medfører bearbeidelsesplikt på 75 % av torskefangstene kjøpt under tilbudsplichten oppfyller den pålagte aktiviteten på alle anleggene med aktivitetsplikt. Det forutsettes derfor også at det er mulig å etablere de nødvendige kontrollsystemer som skal sikre dette.

Forenkle definisjonen av bearbeiding:

Det er i dag definert gjennom forarbeidene til endring av Leveringspliktforskriften i 2006, jf. Kgl. Res nr. 11 av 22 desember 2006, hvilke typer bearbeidelse (akseptert produksjonsform) som er tillatt under bearbeidelsesplikten. Frysing og ferskpakking inngår ikke som godkjente produksjonsformer i dagens regelverk, og Nærings- og fiskeridepartementet ber om høringsinstansenes vurdering av om frysing og ferskpakking skal falle utenfor definisjonen av hva som er bearbeidelse.

Våre pliktkommuner deler departementets bekymring om at følgene ved å definere ferskfiskpakking som bearbeidelse/anse ferskfiskpakking som oppfyllelse av bearbeidelsesplikten ikke vil øke bearbeidelsen, men heller bidra til å redusere bearbeiding av tilbudsplichtig råstoff. **Våre pliktkommuner anmoder derfor om at frysing og ferskpakking fortsatt skal falle utenfor definisjonen av hva som er bearbeidelse.**

Dispensasjon fra bearbeidelsesplikten:

Det er i dag ingen dispensasjonsadgang fra bearbeidelsesplikten i Leveringspliktforskriften.

Våre pliktkommuner anser det ikke som nødvendig at det innføres en uttrykkelig dispensasjonsregel fra bearbeidelsesplikten, og at eventuelle suspensjoner i krisesituasjoner (som under Covid-19) fortsatt behandles i det enkelte tilfelle.

Prismekanisme:

I endringsforslaget av 8. februar 2021 sa sammenslutningen av pliktkommuner følgende:

«Forskrift om leveringsplikt for fartøy med torskestråltillatelse § 5 «Fastsetting av pris» endres. Pliktrålerne underlegges en pris- og tilbudsordning som sikrer lønnsomhet ved bearbeiding av råstoffet i Norge. Det må vurderes hvorvidt en dynamisk minstepris kan innføres som utbudspris for det leveringspliktige råstoffet, uavhengig om råstoffet er ferskt eller frosset. Endringene i prisfastsettingssystemet må utformes slik at det bidrar til reelle markedsmuligheter og økt tilgjengelighet for aktørene i foredlingsindustrien.»

Nærings- og fiskeridepartementet ber om høringsinstansenes vurdering av forslag om å endre prisfastsettelsen for tilbudspliktig råstoff. Nærings- og fiskeridepartementet mener at prisen på tilbudspliktig råstoff bør avspeile markedspris i likhet med alt tilbudt råstoff. Formålet med tilbudspliktig råstoff er å sikre tilførsel av råstoff, ikke subsidiert råstoff.

Departementet peker på at *«gjeldende prisfastsettelsesbestemmelse skiller mellom tilbudsplikt til én tilgodesett bedrift og flere bedrifter for å sikre en pris for tilbudspliktig råstoff som er tilnærmet markedspris i de tilfeller det bare er én tilgodesett bedrift. Forslaget om å endre leveringspliktforskriftens bestemmelse om prisfastsettelse bør også reflektere dette. Departementet mener derfor at gjeldende regel for prisfastsettelse som fremkommer i forskriftens § 5 første ledd, bør opprettholdes. Når tilbudsplikten omfatter flere tilgodesette bedrifter som kan by på fangsten, jf forskriftens § 5 annet ledd, kan et alternativ til gjeldende regel være å sette utbudspris lik Norges Råfisklags dynamiske minstepris. Flere tilgodesette bedrifter som kan by på fangst, vil gi økt konkurranse om råstoffet og prisen vil sannsynligvis da bli høyere, mellom minstepris og markedspris.»*

Her vil våre pliktkommuner igjen peke på at departementet i sitt høringsdokument tar utgangspunkt i bedriftsøkonomiske perspektiver, med særskilt fokus på flåteleddet. Det foreligger ikke en grundig samfunnsøkonomisk analyse eller konsekvensvurdering av om en endring i prismekanismen vil kunne bidra til økt lønnsomhet i industrileddet, og hvorvidt en slik endring kan bidra til bedre oppnåelse av formålsparagrafene i Leveringspliktforskriften og Havressursloven med tanke på bosetting og mer helårig aktivitet i de kystsamfunnene som er tilgodesett.

I dag fastsettes minstepris i Norges Råfisklag etter følgende modell:

$(80\% \text{ av snittpris fersk} + 70\% \text{ av snittpris fryst} + 60\% \text{ av snittpris eksport})/3$

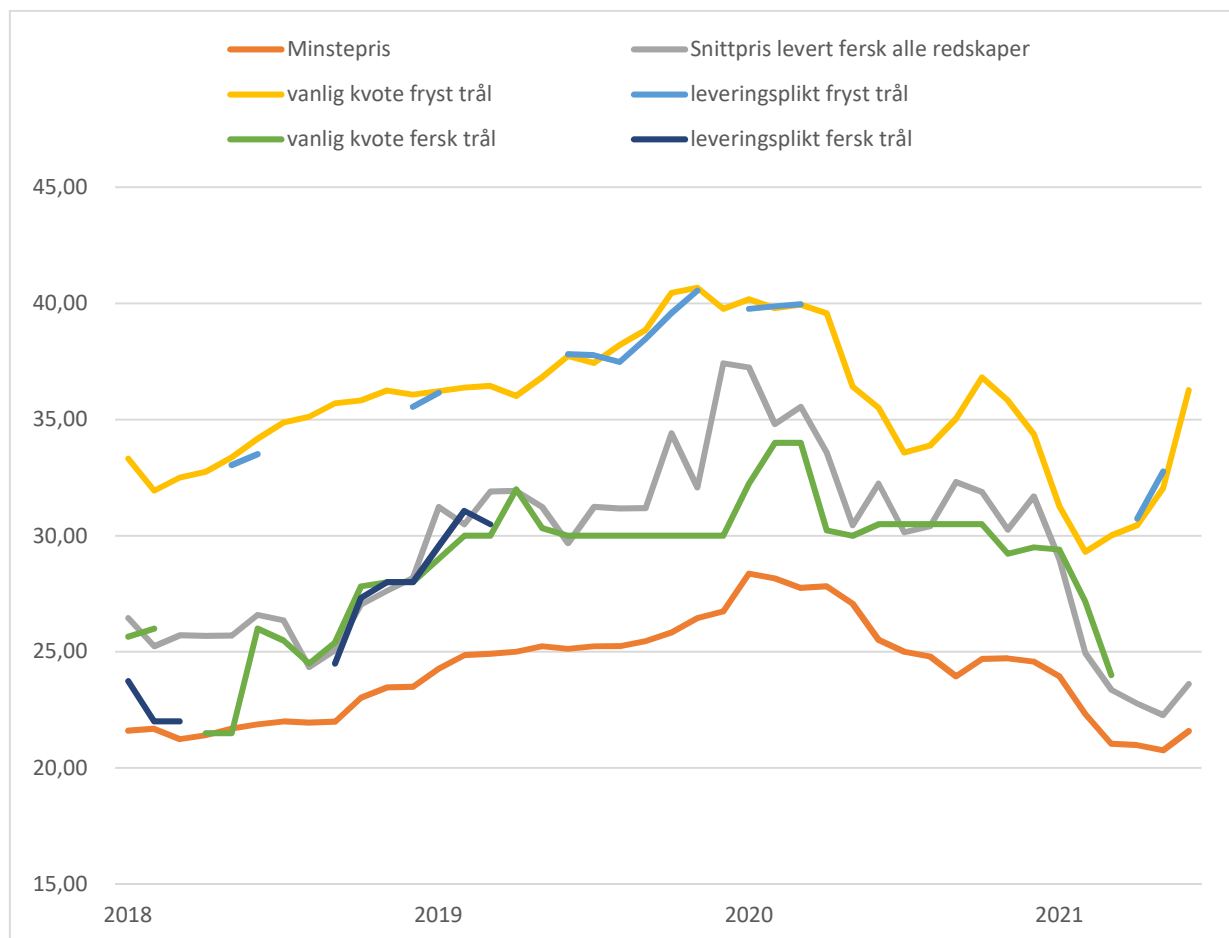
Vi henviser til vedlegg 1 i dette dokumentet for en grafisk fremstilling, mottatt fra Norges Råfisklag, som gir en nærmere beskrivelse av dagens prisfastsettingssystem for minstepris.

Nofimas rapport 1/2021 «Hvordan kan pliktkvoter bidra til mer foredling», som ble utarbeidet på oppdrag av 9 pliktkommuner og de to nordnorske fylkeskommunene, belyste blant annet mulige konsekvenser av en endring i Leveringspliktforskriftens prisfastsettingsmekanisme

(§5). Her ble det synliggjort at oppnådd markedspris (eksportpris frossent råstoff) på trålfanget torsk i gjennomsnitt lå ca. kr 10,- over fastsatt minstepris for tilsvarende råstoff/størrelse fra kystflåten (se s. 35-36 i Nofimas rapport).

Dette er synliggjort i grafisk fremstilling i vedlegg 2 i dette dokumentet, mottatt av Nofima.

Våre pliktkommuner har i etterkant av Nofimas rapport, samt endringsforslaget datert 8. februar 2021, innhentet statistikk fra Norges Råfisklag. Denne belyser prisutviklingen nærmere for leveranser av ferskt og frossent torskerastoff, størrelse 2,5-6 kg. Statistikken er fremstilt grafisk i figur 1, som er utarbeidet av Norges Råfisklag.

Figur 1: Prisutviklingen for torskeleveranser, ferskt og frossent 2,5-6 kg, fra kystflåten, trålfangst uten leveringsplikt og trålfangst med leveringsplikt, samholdt med fastsatt minstepris for kystflåten, for tidsrommet januar 2018 - juni 2021. Utarbeidet av Norges Råfisklag.

Som den grå kurven i figur 1 viser, har flåteleddet sett under ett oppnådd priser på de ferske torskfangstene som ligger betydelig over den fastsatte minsteprisen for kystflåten (oransje kurve). Snittprisen for ferskt råstoff, uavhengig av fangstredskap (altså snittprisen for ferske fangster av både kyst- og havgående flåte) har i store deler av perioden ligget ca. 6 kroner over den vedtatte minsteprisen.

Vi ser at fersk torsk fra både de leveringspliktige trålerne (mørke blå) og de trålerfangstene som ikke er underlagt leveringsplikt (grønn kurve) i all hovedsak følger den grå snittprisen for ferskt råstoff som er landet.

Frossent råstoff fra både de leveringspliktige trålerne og trålerne uten leveringsplikt (lys blå og gul kurve) har oppnådd høyere priser enn snittpris på ferskt råstoff (grå kurve).

Sammenslutningen av pliktkommuner pekte som nevnt i sitt endringsforslag til Leveringspliktforskriften av 8. februar 2021 på at *«det må vurderes hvorvidt en dynamisk minstepris kan innføres som utbudspris for det leveringspliktige råstoffet, uavhengig om råstoffet er ferskt eller frosset. Endringene i prisfastsettingssystemet må utformes slik at det bidrar til reelle markedsmuligheter og økt tilgjengelighet for aktørene i foredlingsindustrien.»*

Med utgangspunkt i statistikken mottatt fra Norges Råfisklag ber våre pliktkommuner om at **det må utredes videre hvorvidt en fastsetting av pris på fersk og frossent leveringspliktig trålråstoff på auksjon endres, slik at dette får en dynamisk utbudspris (minstepris) tilsvarende oppnådd gjennomsnittspris for fersk fisk (grå kurve) i Norges Råfisklags distrikt.**

Dette er slik vi leser det i stor grad i tråd med innspillene fra Nordland Fylkes Fiskarlag i forbindelse med denne høringen.

Endring av forskriftens navn:

Forslaget om å endre forskriftens navn er mer enn en symbolhandling. **Våre pliktkommuner mener at en endring fra leveringsplikt til tilbudsplikt i forskriftens navn vil bidra til å ytterligere undergrave ordningens vedtatte intensjoner**, og vi mener det er grunn til å stille seg skeptisk til en slik navneendring.

Avsluttende kommentarer:

Selv om en ferskfiskordning for de leveringspliktige trålerne ikke er en del av denne høringen, tillater vi oss likevel til å sitere forslaget fra sammenslutningen av pliktkommuner på dette området, fra endringsforslaget til Leveringspliktforskriften datert 8. februar 2021:

*«For å stimulere til at også trålerne skal levere mer ferskt råstoff til fiskeindustrien, innføres det en **ferskfiskordning for trålflåten med leveringsforpliktelser**. Dette innebærer at de pliktrålerne som leverer ferskfisk til fiskeindustrien får en kvotebonus, som i en innkjøringsfase tas fra en avsetning til ordningen på 10 % av pliktrålernes kvotegrunnlag av torsk (der denne avsetningen hentes fra). Avsetningen er basert på et mål om at ferskandelen skal utgjøre minst 35 % av landingene fra pliktrålerne, noe som vil gi et doblet volum i ferske landinger sammenliknet med 2019.*

Trålerleveransene foreslås avregnet med en faktor på 0,8 pr kg levert fersk torsk (i praksis en 25 % kvotebonus), slik at opptjeningsgrunnlaget for kvotebonusen utelukkende er landinger av fersk torsk. Etter en virkeperiode på 2 år evalueres ferskfiskordningen. I den forbindelse foretas en vurdering av hvorvidt leveranser av henholdsvis fersk hyse og sei også skal omfattes av ferskfiskordningen, der man får kvotebonus etter samme modell som for torsk. Det må også stilles tydelige krav til kvalitet på det ferskt leverte råstoffet som skal kvalifisere til kvotebonus.

Ordningen foreslås å gjelde for hele kvoteåret, med unntak av månedene februar-mai. Dette er måneder med store landinger fra kystflåten, der økte trålerleveranser i liten grad vil bidra til økt videreforedling i landindustrien.

Som følge av at ferskleveranser fra pliktrålerne vil medføre landinger av store volum, må det vurderes hvorvidt det bør stilles som forutsetning for kvotebonusen at det foreligger kontrakter som sikrer god samordning mellom potensielle kjøperbedrifter og flåteleddet. Dette vil sikre landindustrien forutsigbar tilgang på råstoff, og båtene en sikkerhet for avsetning til foredling.»

Vi registrerer også at de fiskeripolitiske talspersonene i H, KRF, V og FRP i et innspill til det nedsatte «Bearbeidelsesutvalget» har foreslått at det utredes å etablere en ferskfiskordning for hele den havgående flåten, og at de mener at en ferskfiskordning burde inngått som en del av denne pågående høringen om endringer i Leveringspliktforskriften.

I sitt innspill peker de på at tilgang på ferskt råstoff er viktig for industrien, og at en ferskfiskordning for havgående flåte vil kunne gi økt tilgang på ferskt råstoff. De fremhever også at tidligere forsøk med dette har gitt positiv effekt, og at dette vil sikre industrien større tilgang på ferskt råstoff i tider av året når den kystnære flåten ikke kan levere tilstrekkelig mengde. De fiskeripolitiske talspersonene antyder at 2-3 % av den totale kvoten til de havgående fartøyene bør avsettes til en slik ferskfiskordning. Til sist peker de på at ferskfiskordninger bør etableres med en avsetning som strekker seg over flere år, noe bidrar til større forutsigbarhet for både flåte og industri.

Ut fra ovennevnte konkluderer våre pliktkommuner at det er bred tverrpolitisk enighet om viktigheten av at det etableres en ferskfiskordning for den havgående flåten, selv om det er forskjeller i innretningen. Vi anmoder derfor sterkt om at «Bearbeidelsesutvalget» blir bedt om å vurdere begge de foreslåtte løsningene til en ferskfiskordning, som enten omfatter hele den havgående flåten eller kun de leveringspliktige trålerne slik det ble foreslått i endringsforslaget fra 8. februar 2021.

Til sist vil vi gjenta anmodningen fra endringsforslaget fra 8. februar 2021 om at «**en endret «Leveringspliktforskrift» skal evalueres etter en virkeperiode på 3 år.** Her må det undersøkes hvorvidt endringene har ført til en markant økning i oppnåelse av formålet hos den enkelte pliktråler og i de tilgodesette fiskeindustribedrifter/samfunn/regioner, slik det fremgår av §1 i forskriften. Er måloppnåelsen i forhold til jevn råstofftilgang og helårig aktivitet for lav, må Stortinget få utredet og vurdert hvorvidt det er hensiktsmessig å fortsatt benytte de(n) angjeldende pliktråleren(e) som virkemiddel for å oppnå det vedtatte formålet.»

Vi ser frem til videre dialog i sakens anledning, og bidrar gjerne i prosess med Nærings- og fiskeridepartementet og «Bearbeidelsesutvalget». Gjennom et godt samspill mellom næringsaktørene, bransjeorganisasjonene og kystkommunene kan vi sikre at endringer i Leveringspliktforskriften medfører at fangstene fra trålere undergitt pliktsystemet i større grad vil bidra til helårig aktivitet på kysten.

Eventuelle spørsmål i sakens anledning kan rettes til enhver av de undertegnede.

Med vennlig hilsen

Navn og rolle:

Ronald Wærnes, ordfører i Båtsfjord (SP)	91712116
Rolf Laupstad, ordfører i Berlevåg (AP)	45879810
Sigurd Rafaelsen, ordfører i Lebesby (AP)	41526760
Marianne S. Næss, ordfører i Hammerfest (AP)	91715059
Ørjan Albrigtsen, ordfører i Skjervøy (KRF)	47013662
Remi Solberg, ordfører i Vestvågøy (AP)	90670131

Vedlegg:

1. Plansje fra Norges Råfisklag - fastsetting av minstepris (se s. 8 i dette dokumentet)
2. Plansje fra Nofima som viser oppnådd internasjonal markedspris på trålerråstoff versus fastsatt dynamisk minstepris for kystflåten (se s. 8 i dette dokumentet)
3. Forslag til endringer i Leveringspliktforskriften, felles uttalelse fra 6 pliktkommuner datert 8.2.2021
4. Høringsnotatet fra Nærings- og fiskeridepartementet, med høringsfrist 20.09.2021

Kopi:

Stortingets Næringskomité og Nord-Norgebenken på stortinget
Troms og Finnmark fylkeskommune og Nordland fylkeskommune
«Bearbeidelsesutvalget» v/leder Magnar Pedersen

Vedlegg 1:

Beregning av dynamisk minstepris for torsk

Den dynamiske minstepriser beregnes på fredager og blir gjeldende førstkommande mandag. Vanligvis beregnes prisen annenhver uke, i samråd med AU og kjøperorganisasjonene har vi fra januar 2021 beregnet prisen hver uke.

Det er i hovedsak to elementer som brukes i beregningen

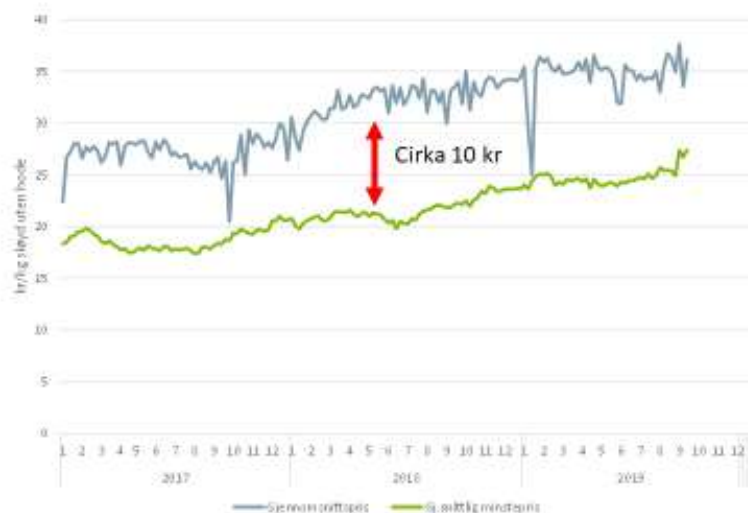

Kilde: Norges Råfisklag

Vedlegg 2:

Fra auksjonspris til minstepris?

- **Prising i dag:** internasjonal markedspris trålfanget torsk
- **Dynamisk minstepris** (som for kystflåten)

Kilde: Nofima